

ÖN LİSANS EĞİTİMİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN STAJ UYGULAMASINA BAKIŞLARI: MALATYA MESLEK YÜKSEK OKULU ÖRNEĞİ

Öğr. Gör. Kürşat Kaya
İnönü Üniversitesi
Malatya Meslek Yüksekokulu
kursat.kaya@inonu.edu.tr

Öğr. Gör. Buğra Kağızmanlı
İnönü Üniversitesi
Malatya Meslek Yüksekokulu
bugra.kagizmanli@inonu.edu.tr

Okt. Müslüm Aydın
İnönü Üniversitesi
Malatya Meslek Yüksekokulu
muslum.aydin@inonu.edu.tr

Öğr. Gör. Alper Tunga Özgüler
İnönü Üniversitesi
Malatya Meslek Yüksekokulu
alpertunga.ozguler@inonu.edu.tr

Özet

Ön lisans programlarında, hem teorik hem de uygulamalı eğitim ve öğretim, yoğun bir program içerisinde verilmektedir. Bu yoğun programda, uygulamalı eğitimler, teorik eğitimler kadar istenilen seviyeye ulaşmamaktadır. Bu nedenle öğrencileri iş hayatına hazırlayacak olan staj eğitimleri, uygulamaların gerçekleştirilmesinde önem kazanmaktadır. Bu çalışmada, örneklem olarak seçtiğimiz İnönü Üniversitesi Malatya Meslek Yüksekokulu Harita ve Kadastro ile İnşaat Teknolojisi programlarındaki öğrencilere staj öncesinde ve sonrasında birbirine benzer sorulardan oluşan anketler gerçekleştirilmiştir. Anket sonuçlarına göre, staj öncesindeki beklentilerin staj sonrasında gerçekleşip gerçekleşmediği tespit edilmiştir. Stajın verimli olup olmadığı ile ilgili konular tespit edilip analizleri yapılarak irdelenmiştir. Anket sonuçlarına göre stajın verimli geçtiği genel itibarıyla ortaya çıkmıştır. Staj ile öğrencilerin, teorik bilgileri daha çok uygulama yaparak pekiştirdiği sonuçlarına varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Staj, ön lisans, öğrenci.

PERSPECTIVES OF STUDENTS IN ASSOCIATE DEGREE EDUCATION ON INTERNSHIP APPLICATION: THE EXAMPLE OF MALATYA VOCATIONAL SCHOOL

Abstract

In Associate degree programs, both theoretical and practical education and training are provided in an intensive program. In this intensive program, practical trainings do not reach the desired level as much as theoretical trainings. Therefore, internship trainings that prepare students for business life, gaining importance in the implementation of applications. On this work, questionnaires consisting of similar questions were carried out before and after the internship to the students of Inonu University, Malatya Vocational School which we selected as sample Map and Cadastre and Construction Technology programs. According results of survey, it was determined that the anticipation before the internship non-occurred after the internship. The subjects related to whether the internship is productive or not are determined and analysed. According results of survey, it has emerged in general that the internship is efficient. With the internship, students have come to the conclusion that they have reinforced the theoretical knowledge with more practice.

Keywords: Internship, associate degree, student.

GİRİŞ

Meslek yüksekokulları, nitelikli meslek elemanı ihtiyacı nedeni ile önemi her geçen gün biraz daha artmaktadır. Meslek elemanı ihtiyacını bir dönem meslek liselerinden sağlayan işletmeler, artan bilgi ihtiyacı ve uygulama becerisi nedeni ile bu gereksinimi, şimdilerde meslek yüksekokullarından karşılamayı umut etmektedirler (Özgüler, Koca ve Özgüler, 2013:41). Öğrencilerin eğitim öğretim dönemleri boyunca öğrendiklerini uygulamaya koydukları ve iş hayatına adapte olmaları açısından staj dönemi önem kazanmaktadır.

Staj çalışmaları MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesi kapsamında geliştirilen ve Meslek Yüksekokulları öğretim programlarının vazgeçilmez unsurlarından biridir. Staj çalışmaları öğrencilere yüksekokulda almış oldukları bilgi, beceri ve alışkanlıklarını gerçek ortamda gözlemlemesi ve uygulamasına olanak sağlamaktadır. Ancak, staj çalışmalarının başarılı olabilmesi için mutlaka konusunda uzman öğretim elemanları tarafından denetlenmesi gerekmektedir (MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesi, 2002).

İnönü Üniversitesi Malatya Meslek Yüksekokulunda yaz stajları IV. dönem sonunda otuz iş günü olarak uygulanmaktadır. Ayrıca öğrencilerin staj dönemi boyunca iş kazalarına karşı sigortaları yapılarak güvence altına alınmaktadır. Öğrenciler staj dönemi boyunca yaptıkları işleri staj dosyalarına yazmaktadır. Bu staj dosyaları bölümlerde oluşturulan komisyonlara tarafından incelenmekte ve öğrencinin öğrendikleri bilgileri sözlü olarak sorularak değerlendirilmektedir.

YÖNTEM

Bu araştırmanın amacı, meslek yüksekokulunda eğitim gören Mimarlık ve Şehir Planlama ile İnşaat bölümü öğrencilerinin yaptıkları yaz staj uygulamasına bakışları ve verimliliğini tespit etmektir.

Araştırma Modeli

Bu çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, müdahale edilmeksizin kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2008).

Çalışma Grubu

Araştırmanın evreni İnönü Üniversitesi Malatya Meslek Yüksekokulu İnşaat Teknolojileri ve Harita ve Kadastro programlarında öğrenim gören öğrencilerinden oluşturmaktadır. Örneklemi ilgili programlarda öğrenim gören 2. sınıfta bulunan staj öncesi 95, staj sonrası 77 öğrencisinden oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Meslek yüksekokulunda ilgili programlarda öğrenim gören öğrencilerin yaptıkları yaz staj uygulaması ile tutumları kazanımlarını tespit amacıyla, staj öncesi ve sonrası birbirine benzer 9'ar sorudan oluşan anket çalışması yapılmıştır. Ankete staj öncesinde 95, staj sonrasında da 77 öğrenci katılmış, verilen cevapların istatistiksel analizleri yapılarak yorumlanmıştır.

Verilerin Çözülmesi

Her soru için alınan sonuçlar tablolar halinde verilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür. Bu analiz türünde araştırmacı görüştüğü ya da gözlemiş olduğu bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verebilmektedir. Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Malatya Meslek Yüksekokulunda İnşaat Teknolojileri ve Harita ve Kadastro programlarında öğrenim gören öğrencilerine yapılan staj öncesi ve sonrası anket sonucunda öğrencilerin yaz stajı uygulamasına bakış açıları ve verimlilikleri anket sonucunda ortaya çıkmıştır.

BULGULAR

Malatya Meslek Yüksekokulu Harita ve Kadastro programı ile İnşaat bölümünde staj yapan öğrencilere staj öncesinde ve staj sonrasında birbirine yakın veya tamamlayıcı sorulardan oluşan anketler gerçekleştirilmiştir. Staj öncesinde ve sonrasında gerçekleştirdiğimiz anketlerden elde ettiğimiz bulgular bu bölümde sunulacaktır.

Gerçekleştirdiğimiz anketlere göre staj yapan öğrencilerimizin %82'si özel bürolarda, %18'i ise kamu kurumlarında staj yapmışlardır. Öğrencilerimizin %43'ü staj yapacakları yerleri kendileri, %32'si aileleri veya akrabaları aracılığıyla, %23'ü arkadaşları vasıtasıyla ve yalnızca %2'si okul aracılığıyla belirlemişlerdir. Ayrıca stajı yapan öğrencilerin %91'i staj yaptıkları kurum veya kuruluşları öğrencilere tavsiye etmektedirler.

Tablo 1: (Staj Öncesi) Staj Yaptığınız Yerde Çalışmayı Düşünüyor Musunuz?
(Staj Sonrası) Staj Yaptığınız Yerde Çalışmaya Devam Etmek İster Misiniz?

	Staj Yüzde	Öncesi Staj Sonrası Yüzde
Evet	53	64
Kısmen	21	20
Hayır	26	16
Genel Toplam	100%	100%

Staj öncesinde öğrencilerin yarısı staj yaptıkları yerde çalışmayı düşünürken ve staj sonrasında bu oran artış göstererek staj yaptıkları yerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 2: (Staj Öncesi) Staj Yaptığınız Yer Aracılığı İle İş Bulacağınızı Düşünüyor Musunuz?
(Staj Sonrası) Staj Yaptığınız Yerin Size Referans Olacağını Düşünüyor Musunuz?

	Staj Yüzde	Öncesi Staj Sonrası Yüzde
Evet	48	80
Kısmen	24	16
Hayır	27	4
Genel Toplam	100%	100%

Öğrencilerin yaklaşık yarısı staj yaptıkları yer aracılığıyla iş bulabileceklerini düşünürken, staj sonrasında bu düşüncenin artış gösterdiği gözlemlenmiş ve aksi seçeneklerde de düşüş olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 3: (Staj Öncesi) Staj Yapacağın Yerin Mezuniyet Sonrası Faydalı Olacağını Düşünüyor Musunuz?
(Staj Sonrası) Staj Yaptığınız Yer Genel Olarak Size Faydalı Oldu Mu?

	Staj Yüzde	Öncesi Staj Sonrası Yüzde
Evet	78	94
Kısmen	16	6
Hayır	6	0
Genel Toplam	100%	100%

Staj öncesinde öğrenciler stajın kendilerine faydalı olacağını belirtmeleriyle beraber staj sonrasında bu durum neredeyse tüm öğrenciler tarafında aynı görüş olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 4: (Staj Öncesi) Staj Yapacağın Yerin Uygulama Kabiliyetinizi Geliştireceğini Düşünüyor Musunuz?

(Staj Sonrası) Staj Yaptığınız Yer Uygulama Kabiliyetinizi Geliştirdi Mi?

	Staj Yüzde	Öncesi	Staj Sonrası Yüzde
Evet	83		88
Kısmen	14		12
Hayır	3		0
Genel Toplam	100%		100%

Staj öncesinde ve sonrasında aynı oran da öğrencilerimiz stajla birlikte uygulama kabiliyetlerinin gelişeceğini ve geliştiğini belirtmişlerdir.

Tablo 5: (Staj Öncesi) Staj Yapacağın Yerin Mesleki Açından Sizi Geliştireceğini Düşünüyor Musunuz?
(Staj Sonrası) Staj Yaptığınız Yer Mesleki Açından Sizi Geliştirdi Mi?

	Staj Yüzde	Öncesi	Staj Sonrası Yüzde
Evet	77		88
Kısmen	20		12
Hayır	3		0
Genel Toplam	100%		100%

Staj öncesinde öğrencilerin çoğunluğu stajın mesleki açıdan kendilerini geliştireceğini düşünüyorken, staj sonrasında, staj öncesinde tereddüdü olan ve hayır cevabı veren öğrencilerin bir kısmında görüşlerin değişmesiyle yine stajın kendilerinin mesleki açıdan geliştirdiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 6: (Staj Öncesi) Staj Yapacağın Yerin Sektör Çalışanları İle İlişkilerinizi Artacağını Düşünüyor Musunuz?

(Staj Sonrası) Staj Süresince Sektör Çalışanları İle İlişkilerinizi Artırdı Mı?

	Staj Yüzde	Öncesi	Staj Sonrası Yüzde
Evet	77		68
Kısmen	18		32
Hayır	5		0
Genel Toplam	100%		100%

Öğrencilerimiz birçoğu staj öncesinde sektörde çalışanlar ile ilişkilerinin artacağını düşünürken, staj sonrasında bu düşüncede düşüş yaşanıp, kısmen cevabında artış olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7: (Staj Öncesi) Staj Sonunda Mesleki Bir Projeyi Tek Başınıza Yapacağınızı Düşünüyor Musunuz?

(Staj Sonrası) Staj Sonunda Mesleki Bir Projeyi/İşi Tek Başınıza Yapabilir Misiniz?

	Staj Yüzde	Öncesi	Staj Sonrası Yüzde
Evet	37		32
Kısmen	45		58
Hayır	18		10
Genel Toplam	100%		100%

Öğrencilerimiz staj öncesinde ve sonrasında tek başlarına bir proje yapabilecekleri konusunda tereddütlü davranarak kısmen cevabını vermişlerdir.

Tablo 8: (Staj Öncesi) Staj Süresince Derslerde İşlenen Konuları Kullanacağını Düşünüyor Musunuz? (Staj Sonrası) Staj Sonunda Mesleki Bir Projeyi/İşi Tek Başınıza Yapabilir Misiniz?

	Staj Yüzde	Öncesi	Staj Sonrası Yüzde
Evet	37		60
Kısmen	41		32
Hayır	22		8
Genel Toplam	100%		100%

Staj öncesinde öğrencilerimiz işlenen derslerin stajlarda kendilerine destek olacağı konusunda çoğunlukla kısmen yanıtını vermişlerdir. Ancak staj sonrasında aynı sorunun cevabına öğrencilerin çoğunluğu evet yanıtını vermiştir.

Tablo 9: (Staj Öncesi) Staj Yapacağın Yer in Sosyal Açından Sizi Geliştireceğini Düşünüyor Musunuz? (Staj Sonrası) Staj Yaptığınız Yer Sosyal Açından Sizi Geliştirdi Mİ?

	Staj Yüzde	Öncesi	Staj Sonrası Yüzde
Evet	59		70
Kısmen	30		28
Hayır	11		2
Genel Toplam	100%		100%

Anketi gerçekleştiren öğrencilerimizin çoğunluğu kullanılan staj öncesinde de staj yaptıkları yer in kendilerini sosyal açıdan geliştireceğini belirtmişlerdir. Staj sonrasında da öğrencilerimiz stajla birlikte kendilerini sosyal açıdan geliştirdikleri görüşünü çoğunlukla belirtmişlerdir.

Ölçek için her bir maddeye verilen görüş kodları 1 ile 3 arasında değişmektedir. Aralıkların eşit olduğu varsayımından yola çıkılarak ağırlıklı ortalamalar için puan aralığı katsayısı 0,67 olarak hesaplanmıştır. Puan Aralığı = (En yüksek değer – En düşük değer)/3 = (3-1)/3 = 0,67

Bu durumda ağırlıklı ortalamaların değerlendirme aralığı aşağıdaki gibidir

- 1.00 - 1.67 : "Hayır"
1.68 - 2.34 : "Kısmen"
2.35 - 3.00 : "Evet"

Tablo 10: Staj Öncesi Ağırlıklı Ortalamalar

Ölçek Maddeleri	\bar{X}	Sonuç
1. Staj yaptığınız yerde çalışmayı düşünüyor musunuz?	2.263	Kısmen
2. Staj yaptığınız yer aracılığı ile iş bulacağınızı düşünüyor musunuz?	2.211	Kısmen
3. Staj yapacağın yer in mezuniyet sonrası faydalı olacağını düşünüyor musunuz?	2.716	Evet
4. Staj yapacağın yer in uygulama kabiliyetinizi geliştireceğini düşünüyor musunuz?	2.800	Evet
5. Staj yapacağın yer in mesleki açıdan sizi geliştireceğini düşünüyor musunuz?	2.737	Evet
6. Staj yapacağın yer in Sektör çalışanları ile ilişkilerinizi artacağını düşünüyor musunuz?	2.716	Evet
7. Staj sonunda mesleki bir projeyi tek başınıza yapacağınızı düşünüyor musunuz?	2.189	Kısmen

8. Staj süresince derslerde işlenen konuları kullanacağınızı düşünüyor musunuz?	2.263	Kismen
9. Staj yapacağın yerin sosyal açıdan sizi geliştireceğini düşünüyor musunuz?	2.211	Kismen

Genel Ortalama: 2.473 Evet

Tablo 11: Staj Sonrası Ağırlıklı Ortalamalar

Ölçek Maddeleri	\bar{x}	Sonuç
1. Staj yaptığınız yerde çalışmaya devam etmek ister misiniz?	2.480	Evet
2. Staj yaptığınız yerin size referans olacağını düşünüyor musunuz?	2.760	Evet
3. Staj yaptığınız yer genel olarak size faydalı oldu mu?	2.940	Evet
4. Staj yaptığınız yer uygulama kabiliyetinizi geliştirdi mi?	2.880	Evet
5. Staj yaptığınız yer mesleki açıdan sizi geliştirdi mi?	2.880	Evet
6. Staj süresince sektör çalışanları ile ilişkilerinizi artırdı mı?	2.680	Evet
7. Staj sonunda mesleki bir projeyi/işi tek başınıza yapabilir misiniz?	2.220	Kismen
8. Staj süresince derslerde işlenen konuları size yardımcı oldu mu?	2.520	Evet
9. Staj yaptığınız yer sosyal açıdan sizi geliştirdi mi?	2.680	Evet

Genel Ortalama: 2.671 Evet

SONUÇ VE ÖNERİLER

Anketi gerçekleştiren öğrencilerimiz, konuya gereken önemi vermiş ve sorular okunarak cevapları verilmiştir. Hatta cevaplara kimi zaman yorumlarda getirmişlerdir. Bu anket sonucunda staj uygulamasının öncesinde öğrencilerin stajdan neler beklediği ve staj sonrasında da bu beklentilerin sonuçlarının nasıl olduğu gibi bilgiler elde edilmiştir.

Gerçekleştirilen anket sonucunda, staj uygulamasının gerçekleştirilmesinde özel kurumların seçildiği gözlemlenmiştir. Bunun nedeni sorgulandığında öğrencilerimiz özel kurumlarda iş yükünün fazla olması nedeniyle mesleki açıdan kendilerini daha iyi geliştirebileceklerini belirtmişlerdir. Staj yapacakları yerleri kendilerinin veya ailelerinin belirlemesi sonucunda genel olarak öğrencilerimiz staj yaptıkları yerde kalıp çalışmayı düşünmektedirler. Bu durum çalışma veya iş bulma konusunda hatır gönül işlerinin devam ettiğinin göstergesidir. Her ne kadar öğrencilerimiz staj yerlerinin belirlenmesinde kendi tercihleri veya ailelerinin tercihleriyle hareket etmiş olsalar da staj öncesinde iş bulma konusunda tereddütler yaşamaktadırlar. Ancak staj sonrasında belki çalışmanın verdiği güven, belki çalışma ortamının ve çalışanların verdiği güven sonucunda öğrencilerimiz staj yaptıkları kurumların kendilerine referans olacaklarını düşünmektedirler. Ayrıca iyi ya da kötü gerçekleştirilmiş bir staj uygulaması öğrencilerimizi meslek hayatına hazırlamada tecrübe kazandırmaktadır. Okullarda mesleki uygulamalar gerçekleştirilse de bu uygulamaların mesleki ortamlarda yeniden yapılması konunun sürekliliğini sağlaması açısından önemli olmaktadır ve bu konuda da öğrencilerimiz bu fikri belirtmiştir. Staj öncesinde öğrencilerimiz sektör çalışanlarıyla ilişkilerini kuvvetlendireceğini belirtmişlerdir. Ancak staj sonrasında öğrencilerimizin bir kısmı sektör çalışanlarıyla ilişkileri konusunda istedikleri seviyeye ulaşamadıkları ortaya çıkmıştır. Bunu sebebi sorulduğunda meslek dışında işlerin yaptırılması gibi konulardan dolayı sıkıntılar olduğu belirtilmiştir. Her ne kadar öğrencilerimiz staj yaptıkları kurumlardan memnun olsalar da ve stajlarının verimli geçtiğini belirtse de hala öğrencilerimizde özgüven eksikliği olmakta ve kendileri tek başlarına bir proje yapabilecekleri konusunda kendilerine inanmakta tereddüt yaşamaktadırlar. Bu durum özgüven eksikliğiyle beraber iş hayatının öğrencilikten farklı olmasından da kaynaklanmaktadır. Maalesef çalışma hayatında okullarda gösterilen konuların iş hayatında kullanılmayacağı gibi bir algı oluşturulmaktadır. Tabi ki okullarda anlatılan konular iş hayatında gerçekleştirilen uygulamaların temellerini oluşturmaktadır. Bu algı öğrenciler üzerinde de oluşmakta ve bu durum staj öncesinde sorduğumuz soruda ortaya çıkmıştır. Ancak staj sonrasında öğrencilerimizin bir kısmı bu algının doğru olmadığını anlamış ve stajlarda gerçekleştirdikleri uygulamalarda okullarda anlatılan konuları kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerimiz her ne kadar kendi çevrelerinde bir ortamları bulunsa da staj ile birlikte bu sosyal ortamlarını daha da geliştirdiklerini ve artık mesleki konuları konuşacakları bir ortam edindiklerini belirtmişlerdir.

Stajın uygulanmasında bazı problemler olduğu yorumlarda gözlemlenmiştir. Öğrencilerimiz en çok kendilerine mesleki işler dışında işlerin yaptırılmaya çalışılmasından şikayetçi olmuşlardır. Ayrıca staj uygulamasının gerçekleştirildiği dönemlere dikey geçiş sınavının denk gelmesi ve yaz okulu dönemi ile stajın aynı anda yapılamaması gibi durumların kendilerini zor durumda bıraktığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte öğrencilerimiz staj uygulamasının önemli olduğunu söylemişlerdir. Öğrencilerimiz okulda öğrendikleri ve uyguladıkları bilgilerin staj ile yerinde görmelerinin kendilerini mesleğe hazırlama konusunda oldukça yardımcı olduğunu belirtmişlerdir.

Not: Bu çalışma 26-27 Ekim 2017 tarihlerinde Antalya'da düzenlenen 6'ncı Eğitim ve Öğretim Çalışmaları Dünya Kongresi'nde bildiri olarak da değerlendirilmiştir.

KAYNAKÇA

Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi. (17. Basım)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesi (2002), Ankara: s.12.

Özgüler, D., Koca, T. & Özgüler A.T., (2013 Aralık). Meslek yüksekokullarında eğitim öğretim süresinin irdelenmesi. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4, 40-43. 02.10.2017 tarihinde http://www.ejovoc.org/makaleler/aralik_2013_umyos/pdf/06.pdf adresinden alınmıştır.

Özgüler, D., Özgüler, D., Karataş, K.U. & Ulaş, M., (2017, Haziran). Muhasebe ve finans sektörünün meslek yüksekokulu öğrencilerinden beklentileri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Özel sayı 1*, 175-186. 01.08.2017 tarihinde http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/16.derya_ozguler.pdf adresinden alınmıştır.

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.